

den internationalisering af begrebet »interne anliggender«, der er sket i efterkrigstiden parallelt med en stigende opmærksomhed om menneskerettighedernes efterlevelse. Baggrunden for ønsket om at blande sig kan dels være overvejelser af, om det ville være humanitært forsvarligt blot at se til, dels sikkerhedspolitiske overvejelser af samme indhold.

Indblanding udefra vil imidlertid ofte virke mod hensigten. Der kan være tale om mere eller mindre velmenende indgriben fra venner og naboer, der måske i virkeligheden vil forfølge videregående formål. Samtidig er det dog en erfaring, som folkeretten også tager højde for, at en række problemer kun kan løses, hvis en tredjepart kommer ind i sagen. Dette kan illustreres gennem den netop afsluttede Stabilitetspagt, der er omtalt senere i dette notat.

Ligesom perioden efter Første Verdenskrig har perioden efter Anden Verdenskrig forholdt sig til spørgsmålet om international fred og sikkerhed ud fra en forestilling om, at international organisation var midlet til at skabe fred og retfærdighed i de internationale relationer, herunder også at sikre svagere grupper mod stærkere – Folkeforbundet efter Første Verdenskrig, De Forenede Nationer efter Anden. Til disse verdensomspændende organisationer følger sig en lang række underorganisationer med nærmere definerede særlige virkefelter. Blandt de regionalt afgrænsede kan nævnes Europarådet, OSCE, OAS (Organisationen af Amerikanske Stater) og OAU (Organisationen for Afrikansk Enhed).

De internationale organisationers arbejde gøres ikke lettere af, at der ikke findes nogen almengyldig definition på mindretal, heller ikke i de konventioner, der indeholder mindretalsrettigheder. For det meste indgår der en bestemmelse om, at det drejer sig om statsborgere i et land. Herved udelukkes indvandrere, flygtninge etc. Der er også ofte både en kvantitativ og en kvalitativ bestemmelse: det drejer sig om grupper i samfundet, som numerisk er i mindretal, og som samtidig adskiller sig fra hoveddelen af befolkningen i etnisk, sproglig, religiøs eller national henseende. I internationale konventioner skelnes klart mellem mindretal og oprindelige folk. I daglig tale og i sociologiske definitioner er denne skelnen ikke praktikabel; f.eks. anvendes begrebet mindretal om russerne i de baltiske lande, uanset om

de er statsborgere eller ej, eller om de i etnisk lov omtales som indvandrere eller ej. Og om samer eller tjetjenere er mindretal eller oprindelige folk, er ligeledes et spørgsmål om juridisk versus sociologisk definition. Til trods for, at indvandrere i Danmark er organiseret i »Sammenslutningen af etniske mindretal i Danmark«, er de i juridisk forstand ikke mindretal, selv om det at tilhøre et mindretal formuleres som et individs eget valg.

Det har været diskuteret, om nationale mindretal (OSCE-dokumenternes formulering) og nationale eller etniske, religiøse og sproglige mindretal (FN's formulering) omfatter de samme mennesker, og hvad et nationalt mindretal er. I sidste ende er det et spørgsmål om de enkelte staters anerkendelse af en gruppe som mindretal. I Danmark er kun det tyske mindretal anerkendt, i Frankrig findes der ifølge forfatningen ingen mindretal, og også Tyrkiet og andre lande har forfatningsmæssige begrænsninger. Indtil for nylig var ikketeritoriale mindretal helt udelukket fra mindretalsdefinitioner, men nu har enkelte lande f.eks. anerkendt roma (sigøjnere) som mindretal. Dette har selvfølgelig betydning, når juridiske aftaler skal implementeres.

Mange lande har også politiske begrænsninger for, hvad et mindretal må kaldes, og dermed, hvilke rettigheder det omfattes af. F.eks. findes i Grækenland officielt ingen makedoniere, men kun slavisktalende grækere, og landets tyrkere må kun kalde sig græske muslimer. De er dermed blot henholdsvis sproglige og religiøse mindretal og ikke nationale. Der er også forskellige traditioner: i Østeuropa opfattes jøder som etnisk mindretal, i Vesteuropa som religiøst. På denne baggrund er det ikke muligt at afgøre objektivt og almengyldigt, hvilke og hvor mange mindretal der findes i Europa.

Det er heller ikke muligt at angive, hvor mange individer der tilhører mindretal. For det første er det som nævnt, i hvert fald som en målsætning, et individs eget valg, om det ønskes at tilhøre et mindretal, og sådanne valg er undergivet konjunkturer – afhængig af, hvilke rettigheder et givet mindretal har, om det er omfattet af høj prestige eller måske er forfulgt. Antallet af tyskere i Danmark under den tyske besættelse var således mærkbart højere end lige efter krigen. Assimilationsprocessen, inklu-